

קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

בס"ד שער מורה מורינו הרב יהודה גנס שליט"א שבת וישלח ע"ה:

בענין מאבקו של יעקב עם שרו של עשו

א. "ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר"^[1], ואמרו חז"ל^[2] שאיש זה היה שרו של עשו, ושהעלו אבק במאבקם עד כסא הכבוד^[3].

ב. והנה מאבק זה לא היה מאבק חד פעמי, אלא כל עתידו של ישראל נקבע במאבק זה, ולא לסתם נקרא שם עם ישראל על שם נצחוננו של יעקב במאבק זה וכמו שנאמר כי שרית...".

ג. ואף שיעקב ניצח במאבק זה, וכמ"ש נאמר כי שרית וכו', וכן אמר הנביא^[4] "וישר אל מלאך ויוכל בכח והתחנן לו..."^[5], מכל מקום במה שהצליח המלאך ליגוע בכף ירכו גרם נזק וצרות לדורות הבאים עד עלות השחר, עד הגאולה שתבוא במהרה בימנו אמן, וכמו שהביא הרמב"ן את דברי המדרש^[5] "נגע בכל הצדיקים שעתידים להיות ממנו, זה דורו של שמד", וביאר הרמב"ן "והענין, רמז לדורותיו שיהיה דור בזרעו של יעקב יתגבר עשו עליהם עד שיהיה קרוב לקעקע ביצתן, והיה זה דור אחד בימי חכמי המשנה... היו מביאין כדורים של ברזל ומלבנין אותן באור ונותנין אותן תחת שיחיהן ומשיאין נפשותיהן מהן, ויש דורות אחרים שעשו עמנו כזה ויותר רע מזה, והכל סבלנו ועבר עלינו, כמו שרמז ויבא יעקב שלם".

ד. ובזוהר נאמר שמה שכל הנביאים לא נתנבאו אלא באסקלפריה שאינה מאירה מלבד אבי הנביאים ע"ה, הכל הוא מכח אותה נגיעה של שרו של עשו בגיד הנשה, ועוד אמרו שם "ויגע בכף ירכו – אלו תמכין דאורייתא", שאמנם לפגוע בלימוד התורה לא היה בכוחו של עשו, אולם פגע בנושא החזקת התורה, ועיי"ז החליש את לימוד התורה, וכמו שאמרו שם^[6].

ה. ובטעם איסור גיד הנשה ביאר החינוך, שהוא כדי שנוכח תמיד את מאורע זה, ויתחזק לבנו בבטחון, שלבסוף בעלות השחר ניצל מכל גזרותיו של עשו, ובזוה"ק ביאר שממקום זה שיש עליו שליטה עדיין לטומאת הס"מ, ראוי לנו להתרחק ממנו.

ו. ולמדים אנו עכ"פ את גודל ענין הבטחון בהקב"ה שאנו מחויבים בו, לבטוח שלבסוף בודאי יהיה סוף לכל גזירות עשו ויאיר השחר בתיקון השלם, ואת גודל החובה להחזיק תורה ביתר שאת וביתר עוז שעל זה הלא עיקר מלחמתו של עשו בדורות אלו, ו"ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת".

קהל עדת ישורון

ירושלים

בדיני מצות גיד הנשה

א. והנה במצות גיד הנשה מצינו חידוש שלא נאמר בשאר מאכלות האסורות ש"עץ הוא והתורה אסרתו", שאף דקי"ל "אין בגידין בנותן טעם", מ"מ אסור הגיד באכילה, ונ"מ מכך לכמה וכמה דינים.

ב. ואחד מדינים אלו הוא שגיד הנשה בטל ברוב (כל שאיננו שלם שאז אינו בטל מטעם שהוא בריה), וא"צ שישים לבטלו כבכל האיסורים, דטעם הצרכת שישים הוא כדי שיתבטל הטעם, ובגיד בלא"ה אין טעם.

ג. עוד כתבו כמה ראשונים^[7], דמה"ט אסור הגיד אף בהנאה, דהלא בכלל איסור אכילה שנאמר בתורה נכלל אף איסור הנאה מלבד במקום שהתירו התורה במפורש (וכמבואר בגמ' במסכת פסחים^[8]), ובשלמא אם היה בגידים בנותן טעם היו בכלל ההיתר שהתיר התורה את הנבילה בהנאה (וכמ"ש "לגר אשר בשעריך תתננה..."), אולם מכיון שהאוכל גיד אינו עובר באיסור נבילה, ממילא אין הגידים גם בכלל היתר ההנאה של הנבילה.

ד. ובפרי מגדים כתב עוד לחדש שאין חיוב על אכילת הגיד אלא באכלו כולו ביחד, ולא באוכלו לאט בכדי אכילת פרס, דכיון דחידוש הוא אין לך בו אלא חידושו, (וכמו שמצינו כעין זה לגבי אבר מן החי שחידוש הוא שצריך שיאכל גם את העצמות, ואין חייבים עליו אם חלקו).

ה. והסתפק הפמ"ג לפי"ז בספק נוסף, האם חצי שיעור אסור מן התורה בגיד הנשה, דמכיון שבטעם איסור חצי שיעור ביארו בגמ' שהוא משום דחזי לאצטרופי (דהיינו שאם יאכל עוד ראוי להתחייב עליו), ובגיד הנשה גם אם יאכל עוד הלא לא יתחייב כיון שלא אכלו בבת אחת, וכנ"ל, ומאידך דן הפמ"ג די"ל דלא בעי שבמקרה זה יהיה חזי לאצטרופי, אלא כל שהיה יכול להתחייב עליו אם היה אוכל כולו ראוי לאסור אף חלקו.

ו. וביאור ספיקו הוא, האם טעם איסור ח"ש הוא כעין גדר לא לבוא לידי איסור גמור, או שהוא רק ראיה שמכיון שראוי להתחייב על שיעור, הרי גם חלקו הוא חלק מחפצא דאיסורא.

ז. ולכאור' יש להוכיח שיש להחמיר בזה, ולא בעי' שיהי ראוי בפועל כעת להתחייב עליו, ממה שמצינו בראשונים שיש לאסור אף "חצי שיעור באיכות", וכמ"ש הרמב"ם בטעם איסור חוטי החלב שהם כחצי שיעור (אף שאם יאכל גם הרבה מהם לא יתחייב), וכעין זה כתב הרמב"ן שאיסור קריבה לעריות הוא כעין חצי שיעור, וגם שם הלא אינו חצי שיעור בפועל אלא באיכות, וע"כ שאינו כגדר לאיסור, אלא כל שיש לו שייכות לאיסור אסור, ולפי"ז בודאי אסור חצי שיעור אף בגיד הנשה.

[1] בראשית ל"ב כ"ה. [2] רש"י מבראשית רבה. [3] חולין צא. [4] הושע י"ב ה'. [5] בראשית רבה. [6] ובח"ח על התורה ביאר עוד שהוא קיטרג על נושא זה, שישראל לא מחזיקים את התורה דיים. [7] כ"כ התו' בחולין פרק גיד הנשה וכ"כ רבינו יונה בשערי תשובה, וכ"כ הבי"ד ס' ס"ה ע"פ הוזהר, וע"ש שהאריך בזה. [8] דף כ"ב, אליבא דרבי אבהו שפסק הרמב"ם כמותו בהל' מאכלות אסורות. אמנם הרמב"ם פסק שגיד הנשה מותר בהנאה, והאריכו בראשונים ובאחרונים בישוב שיטתו.